

БЕОГРАД - Споменик једном од најзначајнијих српских владара, оснивачу средњовековне српске државе, Стефану Немањи, биће свечано откривен данас, на Светог Саву.

Свечаности на Савском тргу присуствоваће и председник Србије Александар Вучић.

Споменик импозантних димензија направљен је у бронзи и дело је руског вајара Александра Рукавишњикова, а из Москве је у српску престоницу допреман сукцесивно, у деловима.



На монтирању споменика, које је почело у августу прошле године, учествовало је око десет руских мајстора, уз домаће раднике који су били задужени за реконструкцију самог трга.

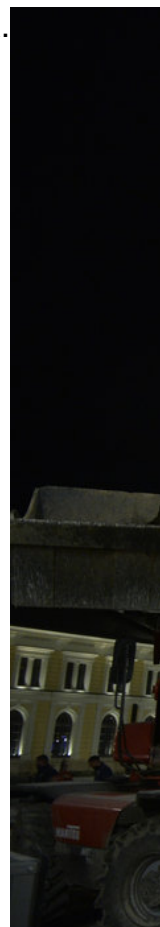
Споменик је висок 23,5 метара изнад и пет метара испод земље, тежак око 80 тона, а постамент представља својеврстан музеј на отвореном, јер су око жезла споменика намонтирани фрагменти византијског шлема са чије су унутрашње стране мозаици који представљају делове из живота Стефана Немање.

Плато око споменика поплочан је каменим коцкама старим више од 100 година, које су

пронађене током радова у непосредној близини Савског трга.

Споменик који је постављен разликује се од оног који је победио на конкурс, јер Стефан Немања сада уместо крста, у једној руци држи мач, што је професор др Сима Аврамовић објаснио тиме да је Стефан Немања био оснивач српске и државности и духовности, али да је ипак превагнула идеја државности која се није постизала руским крстом већ, као и увек, мачем.

Према речима професорке историје средњег века на Филозофском факултету у Београду Смиље Марјановић Душанић, Стефан Немања одавно је заслужио споменик.



О њему говори као о личности која је "обасјала" средњи век, али и касније векове, све до данашњих дана, а коју српски народ, као и његове синове Саву и Стефана, препознаје као оне који су "устројили добар пут српском отачаству".

Споменик великом жупану који ће убудуће "мотрити" на улицу која од Савског трга води до Славије, а носи управо његово име, поднео је 16. децембра 2015. године председник Србије Александар Вучић.

Крајем те године, Комисија за споменике и називе тргова и улица Скупштине града усвојила је иницијативу, коју су затим прихватили и одборници Скупштине града Београда.

У септембру 2017. године Секретаријат за културу Београда расписао је јавни и позивни, међународни отворени двостепени конкурс за израду решења за обележје Стефану Немањи.

Жири за подизање споменика чинили су председавајући Никола Селаковић, те чланови академик вајар Светомир Арсић Басара, редитељ Емир Кустурица, вајар проф. Миодраг Живковић, сликар академик Владимир Величковић, сликар Небојша Ђурановић, професор др Сима Аврамовић, архитекта Милутин Фолић и заменик градоначелника Београда Горан Весић.

Прва награда припала је чувеном руском вајару Александру Рукавишњикову, у чијем је атељеу у Москви споменик и израђен.

Почетком августа прошле године, делови споменика почели су да стижу у Србију, и монтирани су у периоду од августа до децембра, док су паралелно текли радови на Савском тргу.

Иначе, завршени су и грађевински радови на реконструкцији Савског трга.

Стефан Немања (1109-1199) био је средњовјековни српски велможа, најмлађи син властелина Завиде, велики жупан Рашке и зачетник владарске династије Немањића.

Сматра се једним од најзначајнијих српских владара, а током живота подигао је и обновио већи број цркава и манастира који се сматрају његовим задужбинама. Заједно са сином Савом сматра се оцем Српске православне цркве, која га слави као светог Симеона Мироточивог.

Селаковић: Без Стефана Немање не бисмо се презивали на "ић"

Нико као Стефан Немања није успео да обједини и уједини српске земље и од једне забачене византијске покрајине, направи моћно царство и озбиљну државу, а без Немањићких задужбина и ликова Немањића на фрескама, српски народ би за време турског ропства нестао, каже министар спољних послова Никола Селаковић, уочи свечаног откривања споменика Стефану Немању.



Селаковић је истакао да је за државу важно да постоји не само тај споменик, него уопште меморијалне скулптуре које ће гајити вишевековну културу сећања српског народа, која је, каже, незаслужено, а некада и плански и тенденциозно, гурана у страну и намерно гушена.

"Један смо од ретких народа на Балкану који може да се подичи дугом државотворном историјом, која је, нажалост, изгубила континуитет током отоманске окупације, а доживела васкрснуће и обнову почетком 19. века", указао је за Танјуг Селаковић, који је био у Одбору за подизање споменика.

Приметио је да је невероватно, али истинито да од 1804. године, када је почела обнова српске државе до данас, на територији Србије никада нисмо имали подигнут споменик Стефану Немани.

"О томе је говорио и поцивши патријарх Иринеј - да није Немање, ми данас не бисмо били Срби, не бисмо се превзивали на "ић". То је толико једноставно, а добро речено", подвукао је Селаковић.

Према његовим речима, иако је било покушаја и раније, Војислављевића, Вукановића, Властимировића, Стефан Немања је први међу својим прецима и нико као он, као Немањићи, није успео да у континуитету обједини и уједини српске земље.

"Да од једне мале, на рубу византијске империје забачене покрајине, за мање од два века направи моћно царство и озбиљну и јаку државу, која је имала законе, била уређена, имала економски, монетарни систем, дипломатију, која се озбиљно ценила и уважавала, имала озбиљну војску. Све те то успео наш праотац Стефан Немања", истакао је Селаковић.

Он је напоменуо да нас је Немања учврстио и у православљу - до Немање, Срби су били и православци и римокатолици, припадали различитим хришћанским сектама, а од Немање, Срби су православан народ.

Подсетио је да речи владике Николаја Велимировића, да је Немања у једној руци држао мач, а другом је радио, градио и стварао, а када се није борио и ратовао - градио је задужбине.

Управо од његовог времена до данас, Србе краси прелепа особина задужбинарства, додао је Селаковић.

"Да није било немањићких задужбина, да није било ликова светих Немањића на фрескама, ми бисмо се у време турског ропства истопили као народ, нестали и не бисмо данас постојали. Зато је важно што данас откривамо споменик Стефану Немањи у Београду, и што смо као држава и народ смогли снаге да овај споменик подигнемо на начин који је достојан Сбрије и Београда", рекао је Селаковић.

Он је рекао и да ће, шта год причали злонамерници, Савски трг, споменик, са Светосавским платоом и Храмом Светог Саве, постати једне од најпосећенијих тачака, не само у Београду и Сбрији, него и на Балкану.

Арсиф Басара: Споменик Немањи је споменик српској историји

Споменик великом жупану Стефану Немањи који краси централни део обновљеног Савског трга ликовни теоретичар и педагог Светислав Арсиф Басара види као споменик српској историји и српској култури.

Арсиф Басара у изјави Танјугу напомиње да је споменик на Савском тргу заправо симбол сећања генерација на велика дела Стефана Немање којима је он благодарано задужио нараштаје српског народа.

"Излишна су идеолошка учитавања и јавна надгорњавања око естетике самог споменика. Реч је о свечаном моменту откривања споменика који има велики значај у апсолутном смислу. На Савском тргу неће бити само Стефан Немања већ споменик српској историји и култури" казао је Арсиф Басара.

Према његовим речима Стефан Немања нам "доласком" у Београд приближава Студеницу, Хиландар, стварање наше државе...

"Стефан Немања је сада ту међу нама. Посебан је подухват претворити скучен простор, у којем су пешаци једва прелазили улицу, у раскошан трг са изузетним спомеником. Такав подухват је важан за Београд, али и цели српски народ" казао је Арсић Басара, јер како кауе, причао о Стефану Немањи заправо је прича о целокупном српском народу.

За њега нема дилеме да ће Савски трг постати омиљени простор Београђана.

"Људи ће осећати понос на том месту. Генерације које долазе после нас на Савском тргу ће упознавати своју прошлост. Београд је до данас био лишен таквог архитектонског решења и споменичког обележија. Победник и незнани јунак не носе у себи те елементе историчности као што је то случај са спомеником Стефану Немањи" сматра Арсић Басара.

Стојчић: Нисам се бавио ценом споменика, занимао ме квалитет

Величину споменика Стефану Немањи на Савском тргу одредио је сам аутор, каже градски урбаниста Марко Стојчић и додаје да се није бавио ценом споменика, већ да га је интересовао само квалитет.

"Сигуран сам да није скупљи него што би требало да буде", рекао је Стојчић за ТВ К1 и додао да је споменик урађен од најквалитетнијег материјала, да је коришћена најквалитетнија бронза и да сигурно може да траје 500 година.

Он је додао да је споменик рађен од истог материјала и по истом принципу као споменици пре 200 година.

Нагласио је да не постоји ниједан пројекат актуелне власти који није оспорен, а да се о споменику Стефану Немањи износе субјективни ставови који нису аргументовани.

“Сваки од пројеката може да буде другачији. Када је у питању објективан став он мора да буде аргументован. За споменик Стефану Немањи износе се субјективни ставови који су слабо аргументовани, осим да је превелики, да је погрешна позиција”, рекао је Стојчић.

Висину споменика од 28 метара, како је навео, одредио је сам аутор на основу простора где је планирано да буде постављен.

На критике да споменик заклања најлепшу зграду у престоницу - зграду железничке станице, Стојчић одговара да то није тачно и да је споменик позициониран тако да се види централни део зграде, а да заједно представљају амбијенталну целину.

На опаске опозиције да ће за споменик да нађу другу локацију када они дођу на власт, Стојчић каже да за почетак неко треба да их изабере.

Мач у руци Стефана Немање симболизује стварање државе

Подизањем споменика Стефану Немањи схватамо величину и значај наше државе, каже директорка Завода за заштиту споменика културе Београда Оливера Вучковић, додајући да смо запостављали национални идентитет, а да би се многе државе поносиле да су постојале у 13. веку.

Вучковић је за ТВ К1 навела да подигнут мач у руци Стефана Немање симболизује стварање државе.

"Као историчар, морам да кажем да смо запостављали национални идентитет. Добијањем споменика Стефану Немањи схватамо величину, значај наше државе. Многе државе би се поносиле да су имале државу која је постојала крајем 12, у 13. веку, са Стефаном Првовенчаном", навела је она.

Сигурна је, каже, да ће споменик временом завоleti и они који су сада против њега.

"Вајар Александар Рукавишњиков је рекао да је завоleo споменик и српски народ и да се нада да ће српски народ завоleti споменик. Дајмо му времена", рекла је Вучковић и додала да је споменик за сада само споменик у јавном простору, а временска дистанца ће показати да ли ће постати споменик културе.

Она је указала да је Нови Београд некада био "спаваоница", да је архитектура критикована, а да данас у свим енциклопедијама важи за добар пример бруталистичке архитектуре.

Град Београд, како је рекла, сада има комисију која ради на томе да се утврде локације где ће убудуће моћи да се поставе споменици.

(Танјуг)